

Poradnik klienta administracji publicznej

1. Podstawowe prawa obywatela w urzędzie	
1.1. Prawo uzyskiwania informacji	<p>Strona (petent) ma prawo dostępu do szczegółowych informacji dotyczących okoliczności mogących mieć wpływ na ustalenie jego praw i obowiązków. Działania urzędu powinny zapobiegać ewentualnym szkodom osób uczestniczących w postępowaniu, wynikającym z nieznamośności przepisów prawa. Urzędnik zobowiązany jest do udzielenia wyczerpujących wyjaśnień w przypadku jakichkolwiek wątpliwości ze strony obywatela. W sytuacji, gdy nie zajmuje się daną problematyką, powinien wskazać osobę kompetentną do udzielenia niezbędnych wskazówek.</p> <p><u>Podstawa prawna:</u> art. 9 kpa</p>
1.2. Prawo udziału w postępowaniu	<p>Strona (petent) uprawniony jest do uczestnictwa w postępowaniu administracyjnym, dotyczącym jego praw i obowiązków, a także do wszelkich uwag odnośnie zgłoszonych żądań i dowodów zgromadzonych w sprawie, jeszcze przed wydaniem decyzji. Pozbawiony może zostać tego prawa jedynie w sytuacji powodującej bezpowrotną szkodę materialną, zagrażającą życiu lub zdrowiu, która wymaga bezzwłocznego załatwienia sprawy. W takiej sytuacji w dokumentach sprawy Urząd musi zamieścić adnotację o przyczynie pozbawienia obywatela prawa do udziału w postępowaniu.</p> <p><u>Podstawa prawna:</u> art. 10 kpa</p>
1.3. Inicjatywa osoby zainteresowanej	<p>Strona (petent) winna podejmować działania mające na celu wyjaśnienie sytuacji faktycznej i prawnej, co sprzyja uzyskaniu prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy w możliwie krótkim terminie. Powinna zatem wykazywać inicjatywę, zwłaszcza w zakresie przedstawiania dowodów co w skomplikowanych sprawach może być jedynym sposobem uniknięcia długotrwałych procedur odwoławczych.</p>
1.2. Przestrzeganie dobrych obyczajów	<p>Strony postępowania winny dążyć do szybkiego, wnikliwego i rzetelnego rozwiązania problemów z poszanowaniem wzajemnych praw, obowiązków i zasad współżycia społecznego.</p>
2. Załatwianie spraw	
2.1. Terminy załatwienia sprawy przez urząd	<p>Urząd zobowiązany jest wobec strony (petenta) do terminowego załatwienia spraw, jeżeli posiada wszystkie informacje potrzebne do jej załatwienia lub gdy nie wymaga to zgromadzenia dowodów, informacji lub wyjaśnień, a także po wcześniejszym przedstawieniu przez zainteresowaną osobę odpowiednich dokumentów.</p> <p><u>Podstawa prawna:</u> art. 35 i art. 36 oraz art. 12 kpa</p>
2.2. Wymagane dokumenty	<p>W interesie klienta jest uzyskanie informacji, której powinien udzielić urzędnik o potrzebnych dokumentach składanych łącznie z wnioskiem, oraz upewnienie się, czy informacja ta jest pełna, tj. czy wiemy jakie dokumenty oraz w jakiej formie musimy dostarczyć (np. oryginały, kopie).</p>
3. Odwołania	
3.1. Prawo składania odwołań do organu wyższego stopnia	<p>Strona (petent) ma prawo odwoływania się od decyzji. Urząd zamieszcza na decyzji informację o możliwościach odwołania się, oraz określa termin i instancję do której może wnieść odwołanie. Odwołanie wnosi się do organu wyższej instancji w ciągu 14 dni, za pośrednictwem organu, który wydał decyzję</p> <p><u>Podstawa prawna:</u> art. 127 i nast. Kpa</p>

<p>3.2. Zakaz orzekania na niekorzyść odwołującego się – zakaz „reformationis in peius”</p>	<p>Instancja odwoławcza nie może wydać decyzji na niekorzyść strony odwołującej się, chyba że zaskarżona decyzja rażąco narusza prawo lub rażąco narusza interes społeczny. Wniesienie odwołania nie powinno zatem pogorszyć sytuacji skarżącego. <u>Podstawa prawna:</u> art. 139 kpa</p>
<p>3.3. Prawo zaskarzania do sądu administracyjnego</p>	<p>Jeżeli decyzja jest niezgodna z prawem to można ją zaskarżyć do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA). Skargę można wnieść jedynie po wyczerpaniu możliwości odwołania się od decyzji. Strona (petent) ma na złożenie skargi 30 dni od dnia uzyskania wiadomości o decyzji. Strona (petent) nie zgadzając się z wyrokiem WSA ma prawo odwołania się w formie skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Przy składaniu skargi kasacyjnej obowiązuje tzw. przymus adwokacko-radcowski, czyli skarga musi być sporządzona wyłącznie przez adwokata lub radcę prawnego. <u>Podstawa prawna:</u> Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012, poz. 270 z późn. zm.).</p>
<p>4. Skargi , wnioski i petycje</p>	
<p>Petycje, skargi i wnioski mogą być składane w związku z wykonywaniem zadań z zakresu administracji publicznej. Można je składać w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą. Postępowanie w tych zakresach jest postępowaniem jednoinstancyjnym. Mogą być składane pisemnie lub poprzez środki komunikacji elektronicznej za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.</p>	
<p>Jeżeli organ, który otrzymał skargę, wniosek lub petycję nie jest właściwy do jej rozpatrzenia, obowiązany jest niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie siedmiu dni, przekazać ją właściwemu organowi, zawiadamiając równocześnie o tym stronę przesyłającą powyższy dokument.</p>	
<p>Anonimowych petycji, skargi i wniosków nie rozpatruje się.</p>	
<p>4.1 Przedmiotem skargi może być każdy wywołujący niezadowolenie przejaw działalności organu administracji lub jego pracowników. W szczególności można skarżyć się na zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw. Skarga może być skierowana przeciwko określonym aktom, sytuacjom lub zjawiskom. <u>Podstawa prawna:</u> art. 227 kpa</p>	
<p>Urząd właściwy do załatwienia skargi powinien ją rozpatrzyć bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu jednego miesiąca, a następnie zawiadomić skarżącego o sposobie załatwienia jego skargi. <u>Podstawa prawna:</u> art. 237 § 1 i 3 kpa</p>	
<p>4.2 Przedmiotem wniosku mogą być w szczególności sprawy dotyczące ulepszenie organizacji aparatu państwowego, wzmocnienie praworządności, usprawnienie i zapobieganie nadużyciom bez związku z konkretnymi zaniedbaniami. <u>Podstawa prawna</u> art. 241 kpa</p>	
<p>Urząd powinien rozpatrzyć wniosek bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu jednego miesiąca <u>Podstawa prawna:</u> art. 237 § 1</p>	
<p>O sposobie załatwienia wniosku zawiadamia się wnioskodawcę. <u>Podstawa prawna</u> art. 244 § 2 kpa</p>	

4.3 Przedmiotem **petycji** może być żądanie, w szczególności zmiany, podjęcia rozstrzygnięcia lub innego działania w sprawie dotyczącej podmiotu wnoszącego petycję, życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji.

Podstawa prawna: ustęp 3 art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach Dz.U. 2014 poz. 1195)

Petycja powinna zawierać:

- oznaczenie podmiotu wnoszącego petycję;
- jeżeli podmiotem wnoszącym petycję jest grupa podmiotów, w petycji należy wskazać oznaczenie każdego z tych podmiotów oraz osobę reprezentującą;
- wskazanie miejsca zamieszkania albo siedziby podmiotu oraz adresu do korespondencji;
- jeżeli podmiotem wnoszącym jest grupa podmiotów, w petycji należy wskazać miejsce zamieszkania lub siedzibę każdego z tych podmiotów;
- wskazanie przedmiotu petycji.

Petycja może zawierać zgodę na umieszczenie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję, danych osobowych wnoszącego petycję lub podmiotu, w którego interesie wnoszona jest petycja.

Petycja powinna być rozpatrzona bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia jej złożenia.

5. Korupcja

Korupcja w naszym kraju jest zjawiskiem stanowiącym jeden z najważniejszych problemów. Potocznie korupcja jest kojarzona z wręczaniem łapówek i przekupstwem. Jednak pojęcie to jest znacznie bardziej obszerne. Korupcją jest też płatna protekcja, faworyzowanie, nepotyzm i kumoterstwo, wykorzystywanie publicznych środków do uzyskania prywatnych korzyści, handel wpływami (np. przy okazji wyborów), wszelkie nieprawidłowości związane z zamówieniami publicznymi, zawieraniem kontraktów itp.

Z punktu widzenia prawa nie jest istotne jaką postacią przybiera i za każdą jej formę przewiduje surowe kary, określone w cytowanych niżej artykułach ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)

1.1 W przypadku zastrzeżeń co do bezstronności w załatwieniu sprawy, wiążącej się z odczuciem iż urzędnik oczekuje na jakiegokolwiek formy przekupstwa, strona (petent) ma pełne prawo zgłosić ten fakt Dyrekcji i/lub Prokuratorowi zgodnie z przepisami kodeksu karnego.

§ 1. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega także ten, kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, uzależnia wykonanie czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy lub takiej korzyści żąda.

§ 5. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową znacznej wartości albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 6. Karom określonym w § 1-5 podlega odpowiednio także ten, kto w związku z pełnieniem funkcji publicznej w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę lub takiej korzyści żąda, albo uzależnia wykonanie czynności służbowej od jej otrzymania.

Podstawa prawna: art. 228 Kodeksu karnego

1.2 Strona (petent) musi pamiętać iż proponowanie korzyści materialnych urzędnikowi również wiąże się z odpowiedzialnością karną.

§ 1. Kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnieniem tej funkcji, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa, aby skłonić osobę pełniącą funkcję publiczną do naruszenia przepisów prawa lub udziela albo obiecuje udzielić takiej osobie korzyści majątkowej lub osobistej za naruszenie przepisów prawa, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Kto osobie pełniącej funkcję publiczną, w związku z pełnieniem tej funkcji, udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej znacznej wartości, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 5. Karom określonym w § 1-4 podlega odpowiednio także ten, kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej, w związku z pełnieniem tej funkcji.

§ 6. Nie podlega karze sprawca przestępstwa określonego w § 1-5, jeżeli korzyść majątkowa lub osobista albo ich obietnica zostały przyjęte przez osobę pełniącą funkcję publiczną, a sprawca zawiadomił o tym fakcie organ powołany do ścigania przestępstw i ujawnił wszystkie istotne okoliczności przestępstwa, zanim organ ten o nim się dowiedział.

Podstawa prawna: art. 229 Kodeks karny